

TRƯỜNG THCS MINH ĐỨC

DÀN Ý LÀM VĂN 9- ÔN THI HK 2

Đề 1:

“Ta làm con chim hót

.....

Dù là khi tóc bạc”

(Mùa xuân nho nhỏ-Thanh Hải)

Cảm nhận của em về vẻ đẹp tâm hồn của nhà thơ Thanh Hải trong đoạn thơ trên. Qua đó liên hệ với một đoạn thơ cùng chủ đề của nhà thơ khác để thấy được nét tương đồng giữa các tác giả khi viết về đề tài này.

DÀN BÀI GỢI Ý

I. MỞ BÀI:

- Tác giả: Thanh Hải là một nhà thơ trữ tình của xứ Huế ...
- Tác Phẩm: “Mùa Xuân Nho Nhỏ” là.....
- Giới thiệu vấn đề nghị luận: Bài thơ thể hiện vẻ đẹp tâm hồn của nhà thơ Thanh Hải
- Nổi bật nhất trong đó là đoạn thơ sau:
“ Ta làmtóc bạc”

II THÂN BÀI

1/ HCST + Chủ đề, thể thơ....

- Bài thơ được sáng tác vào tháng 11 năm 1980, khi nhà thơ đang lâm bệnh nặng.
- Với thể thơ năm chữ, nhạc điệu trong sáng, gần gũi với chất dân ca, bài thơ thể hiện tình yêu cuộc sống tha thiết, yêu thiên nhiên đất nước và khát vọng được cống hiến cho đời của nhà thơ.

2/ Cảm nhận thơ

- *Luận điểm = VDNL + Nội dung ý thơ

A/ LĐ 1: Vẻ đẹp tâm hồn của nhà thơ Thanh Hải được thể hiện ở ước nguyện hòa nhập cái tôi cá nhân vào cái ta của cuộc đời rộng lớn

Trích thơ: “Ta là.....Xao xuyến”

- Một con chim , một nhành hoa , một nốt trầm: hình ảnh ẩn dụ thể hiện ước nguyện bé nhỏ, đơn sơ, khiêm nhường; mong muốn sống đẹp, sống có ích, cống hiến một phần công sức bé nhỏ của mình cho cuộc đời chung.
- Việc lắp lại hình ảnh tiếng chim, bông hoa ở khổ đầu không chỉ tạo sự đối ứng chặt chẽ mà còn khẳng định ước nguyện của nhà thơ theo một lẽ tự nhiên như con chim mang lại tiếng hót, bông hoa tỏa hương làm đẹp cho đời.
- Một nốt trầm: ước nguyện bé nhỏ, khiêm nhường và bình dị.
- Sự chuyển đổi trong cách xưng hô từ “Tôi” sang “Ta” nhấn mạnh ước muốn không chỉ của riêng nhà thơ mà là ước nguyện chung của mọi người. Đó là sự thống nhất giữa cá nhân và tập thể, giữa cái riêng và cái chung.
- Điệp ngữ: “ta làm”, điệp cấu trúc lặp lại nhấn mạnh ước nguyện được hòa nhập cái tôi cá nhân vào cái ta rộng lớn của cuộc đời một cách tha thiết, cháy bỏng và bền bỉ.
- Khát vọng sống đẹp, sống có ích cho đời.

B/LĐ 2: Vẻ đẹp tâm hồn của nhà thơ Thanh Hải còn được thể hiện qua ước nguyện hiến dâng cho đời một cách thầm lặng

“Một mùa xuân.....tóc bạc”

- Mùa xuân nho nhỏ: ẩn dụ, là sống đẹp như mùa xuân để hiến dâng cho cuộc đời, mỗi cá nhân là một mùa xuân nhỏ để góp phần làm nên mùa xuân lớn của đất nước.

-Lặng lẽ, nho nhỏ: Tính từ kết hợp đảo ngữ “Lặng lẽ dâng” thể hiện sự dâng hiến một cách thầm lặng, không ồn ào, khoa trương, không cần người khác biết đến.

-Tuổi hai mươi, khi tóc bạc: hoán dụ về tuổi trẻ và tuổi già, một cuộc đời trọn vẹn, thủy chung son sắt, giữ trọn lẽ sống có ích, sống có ý nghĩa để cống hiến cho đất nước.

-Dù là: Điệp từ nhấn mạnh sự thách thức, sự bất chấp thời gian, tuổi tác, bệnh tật... vẫn khao khát được cống hiến cho đời của nhà thơ.

-Mạch cảm xúc chuyển từ sôi nổi sang trầm lắng.

-Tình cảm trào dâng, khao khát hoà nhập với thiên nhiên, đất nước, bất chấp không gian, thời gian, nghịch cảnh. Đó là sự dâng hiến thầm lặng.

→**Khát vọng sống đẹp, sống có ích cho đời và hiến dâng một cách thầm lặng.**

3/ Liên hệ đoạn thơ cùng chủ đề:/ Liên hệ thực tế về những con người đang âm thầm chung sức đẩy lùi đại dịch Covid _ 19.

- Về đẹp tâm hồn của nhà thơ Thanh Hải trong đoạn thơ trên gợi ta nhớ đến những câu thơ sau trong bài thơ “Một khúc ca xuân” của nhà thơ Tố Hữu:

“Nếu là con chim, chiếc lá

Con chim phải hót, chiếc lá phải xanh

Lẽ nào vay mà không có trả

Sống là cho đâu chỉ nhận riêng mình.”

+ Giống nhau: Cả hai đều viết về một vấn đề đó là ước nguyện được cống hiến cho cuộc đời, được đóng góp sức mình cho xã hội. Nhưng mỗi nhà thơ lại có một cách thể hiện khác nhau

+ Khác Nhau:

- Thanh Hải quan điểm sống là phải có ích qua hình ảnh con chim, cành hòa, nốt trầm, một cách âm thầm lặng lẽ, không cần biết đến.....bất chấp thời gian, tuổi tác, bệnh tật

- Còn Tố Hữu còn cho rằng con chim phải hót, lá phải xanh, nhận thì phải cho, vay thì phải trả....

-> Nhưng tất cả đều là những khát vọng đẹp muốn được cống hiến cho cuộc đời chung

+ So sánh Nghệ Thuật: Thể thơ, HCST,....

III Kết Bài: Khái quát ND + NT + Cảm Xúc.

- Tóm lại với thể thơ chữ, nhiều hình ảnh ẩn dụ đẹp, sáng tạo ,đoạn thơ giúp chúng ta cảm nhận được vẻ đẹp tâm hồn của nhà thơ Thanh Hải là khát vọng được đóng góp, cống hiến cho xã hội... Thanh Hải không còn nữa nhưng “mùa xuân nho nhỏ” của ông vẫn sống mãi trong lòng bạn đọc bao thế hệ.

Đề 2:

“Mọc giữa dòng sông xanh

.....

Cứ đi lên phía trước”

Cảm nhận về đẹp của mùa xuân thiên nhiên và đất nước trong đoạn thơ trên. Qua đó **liên hệ thực tế** để thấy được trách nhiệm của tuổi trẻ với tương lai đất nước.

DÀN BÀI GỢI Ý

II. MỞ BÀI:

- Tác giả: Thanh Hải là một nhà thơ trữ tình của xứ Huế ...

- Tác Phẩm: “Mùa Xuân Nho Nhỏ” là.....

- Giới thiệu vấn đề nghị luận: Bài thơ ca ngợi về đẹp của mùa xuân thiên nhiên và đất nước và khát vọng cống hiến cho đời của nhà thơ.

- Nổi bật nhất trong đó là đoạn thơ sau:

“ Ta làmtóc bạc”

II THÂN BÀI

1/ HCST + Chủ đề, thể thơ....

-Bài thơ được sáng tác vào tháng 11 năm 1980, khi nhà thơ đang lâm bệnh nặng.

-Với thể thơ năm chữ, nhạc điệu trong sáng, gần gũi với chất dân ca, bài thơ thể hiện tình yêu cuộc sống tha thiết, yêu thiên nhiên đất nước và khát vọng được cống hiến cho đời của nhà thơ.

2/ Cảm nhận thơ

- *Luận điểm = VDNL + Nội dung ý thơ

A/ LD 1: bài thơ mở đầu bằng vẻ đẹp của mùa xuân thiên nhiên xứ Huế với sông xanh, hoa tím và tiếng chim Chiền Chiện hót:

“Mọc giữa.....tôi hứng”.

-Sông xanh, hoa tím, chim chiền chiện hót.... : Hình ảnh chọn lọc, tiêu biểu, điển hình của mùa xuân mở ra một không gian cao rộng, trong sáng.

- Từ “mọc” được đặt ở đầu câu: nghệ thuật đảo ngữ - nhấn mạnh, khắc họa sự khoẻ khoắn, sức sống mãnh liệt của một bông hoa giữa bốn bề sông nước . “Mọc” tiềm ẩn một sức sống, sự vươn lên, trỗi dậy. Giữa dòng sông rộng lớn, không gian mênh mông chỉ một bông hoa thôi mà không hề gọi lên sự lẻ loi đơn chiếc. Trái lại, bông hoa ấy hiện lên lung linh, sống động, tràn đầy sức xuân.

- Màu sắc: gam màu hài hoà, dịu nhẹ, tươi tắn. Màu xanh lam của nước sông, cùng màu tím biếc của hoa, một màu tím giản dị, thủy chung, mộng mơ và quyến rũ. Đó là màu sắc đặc trưng của xứ Huế.

- Âm thanh: Tiếng chim chiền chiện, loài chim của mùa xuân.

-Cách dùng các thán từ gọi “ơi”, “chi”: mang chất giọng ngọt ngào đáng yêu của người xứ Huế rất thân thương, gần gũi, mang nhiều sắc thái cảm xúc như một lời trách yêu.

-Khung cảnh mùa xuân có không gian cao rộng, màu sắc tươi thắm, âm thanh vang vọng - một sắc xuân của xứ Huế. Một không gian bay bổng lại đằm thắm dịu dàng, tươi tắn.

-Thị nhân với cảm xúc say sưa, ngây ngất, xốn xang, rạo rực trước cảnh đất trời vào xuân.

-Giọt long lanh rơi: Ân dụ chuyển đổi cảm giác.Tiếng chim chiền chiện hót vang trời nhưng không tan biến vào không trung. Nó như ngưng đọng lại thành từng giọt âm thanh trong vắt ,long lanh, chói ngời. Ở đây có sự chuyển đổi cảm giác: từ thính giác đến thị giác, xúc giác.Thị nhân không chỉ cảm nhận bằng thính giác mà bằng cả thị giác, xúc giác và cả tâm hồn.

- “Tôi đưa tay tôi hứng”: Sự nâng niu, trân trọng của thi nhân đối với vẻ đẹp của đất trời, thể hiện sự đồng cảm của thi nhân trước thiên nhiên và cuộc đời.

→**Bức tranh thiên nhiên nhẹ nhàng, trong sáng, tươi đẹp và đầy sức sống của mùa xuân.**

LD 2: Nếu ở khổ thơ đầu là những cảm xúc của tác giả về mùa xuân thiên nhiên tươi đẹp thì khổ thơ tiếp theo là niềm tự hào về những con người chiến đấu và xây dựng tổ quốc:

“Mùa xuân người cầm súng

.....

Tất cả như xông xáo.”

-Người cầm súng, người ra đồng: Hình ảnh đối xứng, tương trưng: người chiến sĩ và người nông dân- hai lực lượng then chốt quan trọng nhất lúc bấy giờ, chiến đấu bảo vệ tổ quốc và lao động xây dựng đất nước. Họ là những người gieo lộc xuân và mang lại mùa xuân cho đất nước.

+Người cầm súng: mang theo cành lá ngụy trang, chồi non ,lộc biếc ra chiến trường chiến đấu để bảo vệ mùa xuân đất nước.

+Người ra đồng: sản xuất, gieo nụ mầm xanh tươi cho đồng ruộng, gieo màu xanh của hạnh phúc, ấm no.

-Lộc: Lá non chồi biếc, Sức sống của mùa xuân; lộc là sự may mắn, là thành quả cách mạng, là sức sống mãnh liệt của mùa xuân.

-Lộc” giắt đầy” trên lưng, lộc” trải dài” nương mạ: hình ảnh đối xứng, mùa xuân theo bước chân người chiến sĩ ra chiến trường, mùa xuân theo bước chân người nông dân ra đồng ruộng, đồng thời gọi lên sự bất tận của mùa xuân.

-Tất cả như hồi hải...như xôn xao: Điệp ngữ, hình ảnh so sánh thể hiện khí thế tung bừng, náo nức của cả đất nước khi mùa xuân về.

LD 3:Hình ảnh mùa xuân đất nước còn được thể hiện ở niềm tự hào về lịch sử dân tộc và niềm tin tưởng vào tương lai đất nước:

Đất nước bốn ngàn năm

.....

Cứ đi lên phía trước.

-Bốn ngàn năm là lịch sử dân tộc dựng nước và giữ nước.

- Vất vả , gian lao: Hình ảnh nhân hóa gọi lên những thăng trầm, gian lao của đất nước trong bốn ngàn năm. Đất nước như một bà mẹ tảo tần, vất vả- bà mẹ tổ quốc.

-Nghệ thuật so sánh: “Đất nước như vì sao” cho thấy sự tỏa sáng của đất nước trong hành trình đi tới tương lai, niềm tự hào về đất nước giàu đẹp và anh hùng. Sự trường tồn vĩnh cửu của thiên nhiên được so sánh với tầm vóc của dân tộc.

- Cứ đi lên phía trước: Phụ từ “cứ” thể hiện sự tiếp diễn, niềm tin vào cách mạng, vào tương lai của đất nước, không một trở lực nào có thể ngăn cản được bước tiến của cả một dân tộc với quyết tâm cao độ và thái độ hiên ngang tiến về phía trước. Đó cũng là sức sống, sức vươn lên không ngừng của đất nước vào xuân.

→**Niềm tự hào về lịch sử dân tộc và tin tưởng vào tương lai đất nước.**

3. Liên hệ thực tế:

-So với trước đây, đất nước ta đã có nhiều tiến bộ... Tuy nhiên so với các nước tiên tiến trên thế giới ra vẫn còn hạn chế về nhiều mặt...

-Trách nhiệm của tuổi trẻ là phải xây dựng đất nước ngày càng giàu mạnh...

-Nhiệm vụ cụ thể: Học tập tích lũy tri thức, tiếp cận khoa học kỹ thuật tiến bộ, rèn kỹ năng, thói quen tốt... để đưa đất nước sánh vai với các cường quốc...

III Kết Bài: Khái quát ND + NT + Cảm Xúc .

- Tóm lại với thể thơ chữ, nhiều hình ảnh ẩn dụ đẹp, sáng tạo ,đoạn thơ giúp chúng ta cảm nhận được những cảm xúc của Thanh Hải trước vẻ đẹp của mùa xuân thiên nhiên và đất nước...

-Thanh Hải không còn nữa nhưng “mùa xuân nho nhỏ” của ông vẫn sống mãi trong lòng bạn đọc bao thế hệ.

Đề 3:

“ Con ở miền Nam ra thăm lăng Bác

.....

Kết tràng hoa dâng bảy mươi chín mùa xuân...”

(Viếng lăng Bác - Viễn Phương)

Cảm nhận của em về **tình cảm của tác giả và nhân dân dành cho Bác** trong đoạn thơ trên.Qua đó **liên hệ với một đoạn thơ cũng viết về Bác của tác giả khác** mà em biết để thấy được **tình cảm kính yêu lãnh tụ** của mỗi người dân Việt Nam.

Dàn bài gợi ý

A. Mở bài:

-Tác giả: Viễn Phương...

-Tác Phẩm: Viếng lăng Bác...

-Vấn đề NL: Bài thơ thể hiện **tình cảm tự hào, biết ơn và kính yêu của tác giả và nhân dân dành cho Bác...**

Trích thơ: Nổi bật nhất trong đó là...

“Con ở miền Nam.... mùa xuân”

B. Thân bài:

1. Hoàn cảnh sáng tác: Bài thơ được sáng tác vào tháng 4/1976....

2. Cảm nhận đoạn thơ:

Luận điểm 1: (lấy Vấn đề NL + Nội dung ý thơ 1) **Tình cảm của tác giả và nhân dân dành cho Bác** được thể hiện trước hết ở **niềm xúc động mãnh liệt khi lần đầu ra thăm lăng Bác**: (Trích Thơ)

+ Cảm nhận Khổ 1...

-“Con- Bác”: cách xung hô gần gũi, thân thương và đầy lòng kính trọng. Nhà thơ như một đứa con xa về thăm lại người cha già kính yêu của mình, với chất giọng ngọt ngào của người dân Nam Bộ, thái độ thành kính, gọi lên cảm xúc mãnh liệt như muốn nói với Bác: “Bác ơi, con đã về thăm Bác đây, đồng bào miền Nam đã về thăm Bác đây”.

-“Thăm”: Nói giảm, nói tránh, Kìm nén đau thương, giảm cảm giác đau buồn khi Bác không còn nữa, tạo cảm giác gần gũi như Bác vẫn còn sống.

-Hai chữ “miền Nam”: gợi nhiều cảm xúc bởi sinh thời Bác rất yêu quý miền Nam...

“Miền Nam luôn ở trong trái tim tôi”.

+ Tổ Hữu viết:

Bác nhớ miền Nam nỗi nhớ nhà.

Miền Nam mong Bác nỗi mong cha.

+ Bác từng ước nguyện khi nước nhà thống nhất sẽ vào thăm đồng bào miền nam nhưng ước nguyện đó chưa thành thì Bác mất. Bởi vậy người dân miền Nam ra thăm Bác chứ không phải viếng Bác.

- Hình ảnh hàng tre quanh lăng Bác vừa thực vừa tượng trưng, ẩn dụ.

Hàng tre:

+ Bát ngát, thẳng hàng (tả thực)

+ Xanh xanh Việt Nam (tượng trưng)

- Xung quanh lăng Bác trồng nhiều tre và trúc. Tre cũng là hình ảnh quen thuộc là biểu tượng của nhân dân Việt Nam với nhiều phẩm chất tốt đẹp bền bỉ, kiên cường, hiên ngang trước mọi khó khăn thử thách(Cây tre Việt Nam của Nguyễn Duy, Thép Mới). Cây tre mang bóng hình đất nước, đại diện cho dân tộc luôn thủy chung, trung thành, canh gác ngủ bình yên của Bác.

-Ôi: Từ cảm thán biểu lộ niềm xúc động và tự hào trước hình ảnh hàng tre. Tre làm dịu đi sự tôn nghiêm vốn có của lăng và làm ấm áp lòng người đến viếng. Bác sinh ra từ lũy tre làng xứ Nghệ và khi nằm xuống vẫn có hàng tre che chở. Về với Bác mà như về với một chốn làng quê rất đời yên bình. Vì thế nhà thơ càng bồi hồi xúc động.

→ **Cảm xúc của tác giả khi lần đầu ra thăm lăng Bác là tâm trạng bồi hồi, xúc động.**

Luận điểm 2: (lấy Vấn đề NL + Nội dung ý thơ 2) **Tình cảm của tác giả và nhân dân dành cho Bác** còn được thể hiện ở **lòng tự hào, biết ơn, nhớ thương và kính yêu Bác**: (Trích Thơ)

+ Cảm nhận Khổ 2...

-“Mặt trời trên lăng”, “mặt trời trong lăng: Hình ảnh thực và ẩn dụ sóng đôi

+Mặt trời trên lăng: hình ảnh thực của thiên nhiên soi sáng thế gian và mang sự sống đến cho muôn loài.

+Mặt trời trong lăng: hình ảnh ẩn dụ ngầm ví với Bác. Bác là người soi đường dẫn lối cho cách mạng, mang đến cuộc sống ấm no, hạnh phúc cho nhân dân.(Người rực rỡ một mặt trời cách mạng... TH; Bác như ánh mặt trời xua màn đêm giá lạnh... Trần Hoàn)

+Mặt trời trên lăng còn được nhân hóa với hai hành động “đi qua” và “thấy”. Mặt trời thiên nhiên- một thiên thể kì vĩ bậc nhất trong vũ trụ, hàng ngày vẫn chiêm ngưỡng và thán phục “mặt trời

trong lăng”. Nhưng mặt trời trên lăng vẫn có lúc bị mây mờ bao phủ hoặc bị che lấp bởi hoàng hôn, không tránh khỏi quy luật tuần hoàn của tạo hóa. Còn ánh sáng của “mặt trời trong lăng” là bất diệt.

-Cụm từ “rất đỏ”: Gợi trái tim đầy nhiệt huyết vì dân, vì nước - trái tim đầy tình yêu thương bao la của Bác đối với mỗi con người Việt Nam. Màu đỏ ấy đã làm ấm lại cả không gian đau thương.(Bác để tình thương...lời mồn)

→**Hình ảnh ẩn dụ ca ngợi sự vĩ đại, sự bất tử, lòng tôn kính, ngưỡng mộ, tự hào và biết ơn Bác.**

- Điệp từ “ngày ngày”: gợi ấn tượng về cõi trường sinh bất tử và gợi tấm lòng của nhân dân không nguôi thương nhớ Bác. Nhà thơ đã đúc kết một sự thực cảm động diễn ra ngày này qua ngày khác. Biết bao dòng người với nỗi tiếc thương vô hạn cứ lặng lẽ, lần lượt vào lăng viếng Bác.

- Câu thơ sâu lắng có âm điệu kéo dài như diễn tả dòng người vô tận, khái quát được thật sâu sắc tình cảm sâu nặng của nhà thơ với Bác Hồ.

-Tràng hoa: hình ảnh ẩn dụ giàu sức liên tưởng- dòng người vào lăng viếng Bác trông xa như một tràng hoa. Hoa tượng trưng cho những gì tinh túy, tốt đẹp nhất mà mỗi người Việt Nam muốn dâng lên Bác- hoa của thành tích, chiến công... Vì Bác đã làm cho cuộc đời của mỗi người dân Việt Nam nở hoa hạnh phúc.

- Bảy mươi chín mùa xuân : là hình ảnh ẩn dụ, tượng trưng cho bảy mươi chín tuổi đời của Bác. Cuộc đời Bác đẹp tựa mùa xuân và Người đã hiến dâng trọn vẹn cho non sông, đất nước.

-Dấu ba chấm... ở cuối câu: cảm xúc kéo dài, ngân nga, sâu lắng.

→**Niềm thương nhớ khôn nguôi, lòng trân trọng, kính yêu và biết ơn của nhân dân và nhà thơ đối với Bác.**

3.Liên hệ đoạn thơ cùng chủ đề

-Lấy một đoạn trong bài “Bác ơi”- Tố Hữu

-**Chuyển ý:** Tình cảm của tác giả.... gợi ta nhớ đến những câu thơ sau của nhà thơ Tố Hữu:

“Bác để tình thương cho chúng con
Một đời thanh bạch chẳng vàng son
Mong manh áo vải hồn muôn trượng
Hơn tượng đồng phôi những lối mòn.”

So sánh:

-Đều viết sau khi Bác mất

-Đều là thể thơ tự do.

-Đều bày tỏ tình cảm nhớ thương, tự hào, biết ơn và kính yêu Bác

+Ở bài Viếng lăng Bác: Viễn Phương mượn những hình ảnh ẩn dụ như “Mặt trời trong lăng”, “Bảy mươi chín mùa xuân”...để ca ngợi công lao to lớn của Bác với dân với nước...

+ở bài Bác ơi:Tố Hữu khẳng định Bác để lại muôn vàn tình yêu thương cho đồng bào cả nước... Người có một lối sống giản dị, thanh bạch... Điều đó tồn tại bền vững trong lòng người còn hơn cả đúc lên tượng đồng bia đá “Hơn tượng đồng phôi những lối mòn”...

→Lòng kính yêu lãnh tụ...

C. Kết bài:

-Tóm lại, Với giọng điệu trang nghiêm...hình ảnh ẩn dụ đẹp, gợi cảm, tác giả đã thể hiện lòng thành kính, niềm xúc động sâu sắc ...khi lần đầu ra thăm lăng Bác. Qua đó bày tỏ lòng tự hào, biết ơn và kính yêu của toàn thể nhân dân đối với vị lãnh tụ kính yêu của toàn dân tộc...

Đề 4:

“Bác nằm trong giấc ngủ bình yên

.....

Muốn làm cây tre trung hiếu chốn này”

(Viếng lăng Bác - Viễn Phương)

Cảm nhận của em về **tình cảm của tác giả và nhân dân dành cho Bác** trong đoạn thơ trên. Qua đó **liên hệ với một đoạn thơ cũng viết về Bác của tác giả khác** mà em biết để thấy được **tình cảm kính yêu lãnh tụ** của mỗi người dân Việt Nam.

Dàn bài gợi ý

A. Mở bài:

- **Tác giả:** Viễn Phương...

- **Tác Phẩm:** Viếng lăng Bác...

- **Vấn đề NL:** Bài thơ thể hiện **tình cảm tự hào, biết ơn và kính yêu của tác giả và nhân dân dành cho Bác.**

Trích thơ: Nổi bật nhất trong đó là...

“Con ở miền Nam.... mùa xuân”

B. Thân bài:

1. Hoàn cảnh sáng tác: Bài thơ được sáng tác vào tháng **4/1976....**

2. Cảm nhận đoạn thơ:

LD1: (lấy Vấn đề NL + Nội dung ý thơ 1) **Tình cảm của tác giả và nhân dân dành cho Bác** được thể hiện trước hết ở **nỗi đau xót, tiếc thương khi Bác không còn nữa:** (Trích Thơ Khổ 3)

Bác nằm trong.....ở trong tim

- **Nhịp thơ nhẹ nhàng như tiếng võng, êm ái như một lời ru.**

- **“Giấc ngủ bình yên”:** nói giảm, nói tránh, Bác chẳng đi đâu xa, Người chỉ ngủ thôi- **một giấc ngủ bình yên, thanh thản...trong tình yêu thương của nhân dân, đất nước, trong ánh sáng của vàng trắng.**

- **“Vàng trắng diu hiền”:** Hình ảnh **nên thơ, giàu sức liên tưởng** bởi sinh thời Bác rất **yêu trắng** và khi Người đi xa vẫn có trắng làm bạn. Hình ảnh vàng trắng còn gợi lên **về đẹp tâm hồn trong sáng, thanh cao của Bác.** Cái chết trở thành **bất tử.**

- **“Trời xanh”** cũng là hình ảnh **ẩn dụ, là biểu tượng bất diệt** của Bác Hồ - Người đã ra đi nhưng lý tưởng sự nghiệp của Người vẫn còn mãi. Người **hóa thân vào thiên nhiên bất tử.**

- Cụm từ **“vẫn biết - mà sao”** dùng như một sự **đôi lập**. Đó là sự **mâu thuẫn giữa lý trí** (biết rằng hình ảnh Bác vẫn còn sống mãi, cũng như lý tưởng cao quý của Người) **và tình cảm** (đau đớn, xót xa khi nhận thức được thực tại)...**Dấu biết đó là quy luật của tạo hóa có sinh có tử nhưng vẫn không kìm được nỗi đau mất Bác...**(Suốt mấy hôm rày đau tiễn đưa...)

Những hình ảnh: **mặt trời, vàng trắng, trời xanh là biểu tượng của thiên nhiên trường tồn, vĩnh cửu, bất diệt được ví với Bác.** Bác như hoá thân vào non sông xứ sở, Bác trường tồn mãi mãi, vĩ đại, lớn lao ngang tầm trời đất.

→ **Nỗi đau xót, tiếc thương vô hạn khi Bác không còn nữa.**

LD 2: **Tình cảm của tác giả và nhân dân dành cho Bác còn được thể hiện ở tâm trạng lưu luyến của nhà thơ khi sắp phải chia tay lăng Bác:**

Mai về miền Nam thương trào nước mắt

.....
.**Muốn làm cây tre trung hiếu chốn này.**

- **“Mai về miền Nam”:** là lời **giã biệt**, còn ở bên Bác nhưng lời **chia ly** đã réo rắt vẫy gọi nhà thơ. Lòng **thương nhớ vỡ òa** trong tiếng khóc nghẹn ngào.

- **“Thương trào nước mắt”:** cụm từ diễn tả **cảm xúc mãnh liệt, trào dâng, thồn thức, xót thương.** Đó là tình cảm của muôn triệu con tim bé nhỏ dành cho Bác kính yêu.

- **Điệp ngữ “Muốn làm”** với **nhịp thơ dồn dập** như những đợt sóng trào dâng cảm xúc thể hiện **ước nguyện được hóa thân** vào những sự vật gần gũi bên lăng Bác như con chim, đóa hoa...**Đó chính là tâm trạng lưu luyến, bịn rịn khi chia xa... không muốn rời xa Bác, như muốn hoá thân**

vào thiên nhiên xứ sở quanh lăng Bác để được gần Bác, dâng lên Bác niềm tôn kính. Lời tâm nguyện chân thành tha thiết, thể hiện cảm xúc lưu luyến, trào dâng không muốn rời xa.

-“Cây tre trung hiếu”: Hình ảnh ẩn dụ, nhân hóa, là kết cấu đầu cuối tương ứng, mang lại một ý nghĩa mới:

+Hàng tre(khổ 1): Biểu tượng dân tộc Việt Nam kiên cường bất khuất.

+Cây tre(khổ 4): Tâm lòng trung hiếu của tác giả, của đồng bào miền Nam, nhân dân miền Nam đối với Bác.

→**Tâm trạng lưu luyến và ước nguyện thủy chung với con đường cách mạng mà Bác đã lựa chọn cho dân tộc.**

→**Bài thơ là tiếng lòng của nhân dân miền Nam nói riêng và đồng bào cả nước nói chung đối với Bác kính yêu.**

4. Liên hệ đoạn thơ: Xem đề 3

C.Kết bài:

-Tóm lại, Với giọng điệu trang nghiêm...hình ảnh ẩn dụ đẹp, gợi cảm, tác giả đã thể hiện lòng thành kính, niềm xúc động sâu sắc ...khi lần đầu ra thăm lăng Bác. Qua đó bày tỏ lòng tự hào, biết ơn và kính yêu của toàn thể nhân dân đối với vị lãnh tụ kính yêu của toàn dân tộc...

Đề 5: *Cảm nhận của em về một phẩm chất tốt đẹp của nhân vật **Phương Định** trong tác phẩm “Những ngôi sao xa xôi” của Lê Minh Khuê. Qua đó liên hệ với một tác phẩm của tác giả khác cũng viết về tuổi trẻ Việt Nam thời chống Mỹ để thấy được điểm tương đồng giữa các tác giả khi viết về đề tài này.*

DÀN BÀI GỢI Ý

A. Mở bài:

-Tác giả: Lê Minh Khuê....

-Tác Phẩm: “Những ngôi sao xa xôi”là...

-Nhân vật: Nổi bật nhất trong đó là Phương Định- một cô gái...

B. Thân bài:

1. Hoàn cảnh sáng tác + tóm tắt cốt truyện:

-Những ngôi sao xa xôi được viết vào năm 1971....

-Truyện viết về ba cô gái TNXP trong một tổ trinh sát mặt đường, tại một cao điểm trên tuyến đường Trường Sơn những năm kháng chiến chống Mỹ. Họ là Nho, Thao và Phương Định.

+Công việc hàng ngày của họ là quan sát máy bay địch ném bom, đo khối lượng đất đá san lấp mặt đường, đếm những quả bom chưa nổ và nếu cần thì phá bom.

+Công việc vất vả, nguy hiểm nhưng họ luôn hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao, sống lạc quan, yêu đời và gắn bó với nhau trong tình đồng đội.

+Nổi bật nhất trong đó là Phương Định- một cô gái Hà Nội có tâm hồn trong sáng, giàu cảm xúc, hay mơ mộng.

+Trong một lần phá bom, Nho bị thương. Phương Định và Thao đã chăm sóc chu đáo cho đồng đội của mình.

+Thế rồi, một cơn mưa đá bất ngờ đổ xuống. Trong lòng Phương Định tràn ngập nỗi nhớ về gia đình và quê hương.

2. Cảm nhận một phẩm chất tốt đẹp của nhân vật Phương Định:

a. Hoàn cảnh sống, chiến đấu của Phương Định.

-Hoàn cảnh sống, chiến đấu...

-Công việc Phá bom...

b. Cảm nhận một trong các phẩm chất tốt đẹp của Phương Định:

_ PC1:Phương Định là cô gái có tâm hồn trong sáng, giàu cảm xúc, hay mơ mộng.

+ Là một cô gái Hà Nội xung phong vào chiến trường.

.Có một thời học sinh hồn nhiên, sống vô tư bên mẹ trong một căn buồng nhỏ ở thành phố yên tĩnh trong những ngày thanh bình trước chiến tranh ở thành phố Hà Nội

.Những kỉ niệm ấy luôn sống lại trong cô ngay giữa chiến trường dữ dội – nó vừa là niềm khao khát, vừa làm dịu mát tâm hồn trong hoàn cảnh căng thẳng, khốc liệt của chiến trường.

+Vào chiến trường đã ba năm, quen với những thử thách nguy hiểm nhưng **Phương Định vẫn giữ được nét hồn nhiên ,hay mơ mộng**, nhiều ước mơ, thích ca hát,...

.Thích nhiều bài hát: Hành khúc bộ đội, dân ca quan họ, dân ca Nga, dân ca Ý...

.Say sưa tận hưởng cơn mưa đá một cách hồn nhiên như chưa hề thấy tiếng bom rơi, đạn nổ “cha mẹ ơi, mưa đá.” Trong lòng cô tràn ngập những hồi ức đẹp về mẹ, về gia đình, quê hương và những kỉ niệm tuổi thơ: “Những ngôi sao trên bầu trời...cái vòm của nhà hát...bà bán kem...những quả bóng sút vô tội vạ...tiếng rao của bà bán xôi sáng...”

+ Luôn yêu thương đồng đội của mình

.Lo lắng khi đồng đội chưa về : “Có gì lí thú đâu nếu đồng đội tôi không quay về”, “không gì cô đơn và khiếp sợ hơn khi bom gào thét chung quanh mà không nghe một tiếng trả lời nào dưới đất.”

.Chăm sóc chu đáo khi nho bị thương: rửa vết thương, tiêm thuốc, pha sữa...

.Có cái nhìn trù mến khi cảm nhận về đồng đội: Nho nhẹ, mát mẻ như một que kem trắng; thấu hiểu chị Thao...

.Yêu quý những anh bộ đội cô gặp hằng đêm trên trọng điểm. Cô cho rằng: “Những người đẹp nhất, thông minh, can đảm và cao thượng nhất là những người mặc quân phục, có ngôi sao trên mũ”

.Thích sự cô vũ, động viên của đồng đội, cảm thấy tự tin khi có ánh mắt dõi theo của các anh pháo binh.

+ Là cô gái nhạy cảm và quan tâm đến hình thức của mình:

.Tự đánh giá mình: “Tôi là một cô gái khá. Hai bím tóc dày, tương đối mềm, một cái cổ cao, kiêu hãnh như đài hoa loa kèn... Mắt ...nhìn sao mà xa xăm!”

.Tỏ ra kín đáo giữa đám đông, không sẵn sàng, vồn vã, không hay biểu lộ tình cảm...

PC2 :Phương Định là một cô gái dũng cảm, sẵn sàng hi sinh vì nhiệm vụ

+ Tâm lý Phương Định trong một lần phá bom được miêu tả tinh tế đến từng cảm giác.

.Dù đã quen với công việc nhưng mỗi lần là một thử thách.

.khi đối mặt với thân chết vẫn dũng cảm, bình tĩnh: “ Đến gần quả bom...không sợ, không đi khom...cứ đàng hoàng mà bước tới.”

.Khi đào đất phá bom: Đối diện với cái chết im lìm, bất ngờ, tâm trạng Phương Định rất căng thẳng, mọi cảm giác trở nên sắc nhọn, cảm thấy “gai người”, “rùng mình”.Đó là cuộc chạy đua với thời gian căng thẳng như bóp nghẹt trái tim.

.Thao tác phá bom rất chuyên nghiệp, chính xác từng chi tiết: “Cẩn thận bỏ gói thuốc mìn xuống cái lỗ đã đào, châm ngòi...khóa đất rồi chạy lại chỗ ẩn nấp.”

.Khi chờ bom nổ: Hồi hộp, căng thẳng. Cô có nghĩ đến cái chết nhưng mờ nhạt, không cụ thể. Điều cô ấy quan tâm là: “Liệu mìn có nổ , bom có nổ không ? Không thì làm cách nào để châm mìn lần thứ hai?” Đây là biểu hiện chân thực của một con người có trách nhiệm cao trong công việc...

→ Sự khốc liệt của chiến tranh đã tôi luyện tâm hồn vốn nhạy cảm và yếu đuối của một cô gái trẻ trở thành một bản lĩnh anh hùng.

→ Tác phẩm ca ngợi những cô gái TNXP Trường Sơn với tâm hồn trong sáng, mơ mộng, tinh thần dũng cảm, cuộc sống chiến đấu đầy gian khổ, hi sinh nhưng rất hồn nhiên, lạc quan. Đó chính là vẻ đẹp của thế hệ trẻ Việt Nam thời chống Mỹ.

3. Đánh giá nghệ thuật:

- Ngôi kể thứ nhất, người kể là nhân vật chính tạo tính chân thực và bộc lộ cảm xúc sâu sắc.
- Cách kể chuyện tự nhiên, ngôn ngữ sinh động, trẻ trung. Câu văn ngắn, nhịp nhanh, phù hợp với không khí của chiến trường khốc liệt.
- Miêu tả tâm lý nhân vật tinh tế, nhất là tâm lý những cô gái trẻ.

4. ***Liên hệ tác phẩm cùng chủ đề:***

Chọn một đoạn thơ trong các tác phẩm sau:

- Bài thơ về tiểu đội xe không kính của Phạm Tiến Duật.**
- Khoảng trời- Hố bom của Lâm Thị Mỹ Dạ.**

Chuyện kể rằng: em, cô gái mở đường

Để cứu con đường đêm ấy khỏi bị thương

Cho đoàn xe kịp giờ ra trận

Em đã lấy tình yêu Tổ quốc của mình thắp lên ngọn lửa

Đánh lạc hướng thù. Hứng lấy luồng bom..

Trùng Sơn, 10-1972

-So sánh: Hoàn cảnh sáng tác, thể loại, nội dung, nghệ thuật,... có gì giống và khác nhau.

C. **Kết bài**: Khái quát lại NT, ND+ nêu cảm xúc của người viết.

- Tóm lại, với ngôn ngữ trẻ trung, sinh động và nghệ thuật miêu tả tâm lý tinh tế, Lê Minh Khuê đã xây dựng thành công nhân vật Phương Định, một cô gái....

-Câu chuyện gọi lên trong ta lòng tự hào...biết ơn...